

ՀԱՄԱՏԵՂ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

1977 թվականի սեպտեմբերի 29-ից հոկտեմբերի 3-ը Քեմթրբերիի արքեպիսկոպոս և համայն Անգլիայի առաջնորդ և միտրոպոլիտ դոկտ. Ֆրենկերիկ Դոնալդ Կոգանը հյուրը եղավ Նորին Սրբություն Տ. Տ. Վազգեն Ա Շայրագույն Պատրիարքին և կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց:

Անգլիկան համաշխարհային համայնքի հոգևոր պետ Քեմթրբերիի մի արքեպիսկոպոսի առաջին այցելությունն էր այս՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության Մայր Աթոռին ի սուրբ Էջմիածին:

Արքեպիսկոպոսի շքախմբին մաս էին կազմում նաև սուրբ Ալբոնգի եպիսկոպոս գերաշնորհ տ. Ռոբերտ Ռանսին: Նորին Գերաշնորհություն արքեպիսկոպոսը և նրա շքախումբը ընդունվեցին Նորին Վեհափառության կողմից, որն այս առթիվ հրավիրել էր Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Նորին Ամենապատվություն տ. Եղիշե արքեպիսկոպոսին և Հայաստանյայց Եկեղեցու գլխավոր թեմերի առաջնորդներին աշխարհի բոլոր ծագերից:

Սույն այցելության ընթացքում Վեհափառ Հայրապետը, Քեմթրբերիի արքեպիսկոպոսը և նրանց պատվիրակություններն ունեցան աստվածաբանական խորհրդակցություններ: Նրանք անդրադարձան երկու եկեղեցիների առաքելական ավանդություններին և նրանց անցյալ պատմությանը: Չորրորդ դարի սկզբին Բրիտանիայի եպիսկոպոսները մասնակցել էին Ալի ժողովին, երբ՝ նույն ժամանակաշրջանում սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչը ձեռնարկել էր արդեն հայերին քրիստոնյա դարձնելու ավետարանչական առաքելությանը: Դրանից առաջ, առաջին դարերում, երկու երկրներում էլ անշուշտ գոյություն էին ունեցել քրիստոնեական համայնքներ: Հայերի մեջ քրիստոնեությունը սկիզբ է առնում ս. Թադեոս և ս. Բարթողիմեոս առաքյալների քարոզությամբ: Հայերը հանդիսացել են քրիստոնեությունն ընդունող առաջին ազգը:

Հետագա դարերում երկու եկեղեցիներն էլ իրենց ժողովուրդների մշակույթի հիմքերը դրեցին:

Հայաստանում հինգերորդ դարում հայկական այբուբենի ստեղծումով և Աստվածաշնչի թարգմանությամբ սուրբ Մեսրոպն ու նրա աշակերտները կերտեցին հայ գրականության ոսկեդարը:

Այսօր երկու եկեղեցիներն էլ անդամներ ունեն՝ ցրված ի սփյուռս աշխարհի:

Անգլիկան համայնքները զարգացան իրենց միախոնարական տարածումով, հատկապես վերջին երկու և կես դարերի ընթացքում: Հայերը, սակայն, ցրվեցին աշխարհի չորս կողմերը հալածանքների հետևանքով:

Քենթրբերիի արքեպիսկոպոսի այցելության ամենահուզիչ պահը հանդիսացավ ծաղկեպսակի գետեղման արարողությունը և աղոթքը 1915 թվականի ցեղասպանության մեկուկես միլիոն հայ զոհերի հիշատակին նվիրված Ծիծեռնակաբերդի հուշարձանի առջև:

Այժմ քրիստոնյա հայերի մոտ կեսն ապրում է սփյուռքում, սակայն բոլորն էլ սուրբ Էջմիածնին նայում են որպես իրենց հոգևոր Տանը: Եպիսկոպոսական բոլոր ձեռնադրությունները տեղի են ունենում այստեղ: Հավատի ու կարգի վերաբերյալ հարցերի մասին որոշումները նույնպես ընդունվում են այստեղ, եպիսկոպոսների ընդհանուր ժողովի կողմից, կաթողիկոսի գլխավորությամբ, և նրանց որոշումները պարտադիր են Հայաստանյայց եկեղեցու բոլոր համայնքների համար ամենուրեք:

Անգլիկան համայնքների համար Քենթրբերիի արքեպիսկոպոսը «սուաքինն է հավասարների» իր բոլոր եպիսկոպոսների մեջ, սակայն զանազան նահանգներ անկախ են Քենթրբերիից և ինքնավար: Սովորություն է դարձել, որ յուրաքանչյուր տասը տարին մեկ անգամ Քենթրբերիի արքեպիսկոպոսը անգլիկան եպիսկոպոսներին հրավիրի Լամբեթի ժողովին: Նորին Գերաշնորհությունն առաջարկեց կաթողիկոսին, որ մի դիտորդ նշանակի Քենթրբերիում 1978 թվականին տեղի ունենալիք սույն ժողովին:

Երկու հին եկեղեցիներն էլ նույնանման հարցերի առջև են գտնվում արդի աշխարհում: Աստվածաշունչը թարգմանվել է արդի անգլերենով և հայերենով: Սուրբ Էջմիածնում լույս են տեսել երկու հրատարակություններ՝ զոհացնելու համար հայերի աճող հետաքրքրությունը: Եկեղեցու երկու պետերը ուրախությամբ հաստատեցին, որ ծեսի վերաքննության հարցի կապակցությամբ իրենց տեսակետները համընկնում են: Պաշտամունքը հավատացյալներին ավելի հասկանալի դարձնելու նրանց ճիգը առաջնորդում է նրանց դեպի նոր գնահատում պաշտամունքային ավանդական հին ձևերի: Ավելին՝ Նորին Վեհափառությունը վստահեցրեց Քենթրբերիի արքեպիսկոպոսին, որ անգլիկան համայնքներում կանանց քահանայական ձեռնադրությունը արգելք չի հանդիսանում երկու եկեղեցիների բարվոք հարաբերություններին:

Արքեպիսկոպոսն այցելեց նաև հոգևոր ճեմարան, ուր նրան ուշուրեցին տեսուչը, դասախոսական կազմը և ուսանողները: Այնտեղ հիշվեց, որ հայ ուսանողներ հաճախ կատարելագործել են իրենց աստվածաբանական ուսումը անգլիկան ճեմարաններում, և երբեմն էլ անգլիկաններ սովորել և ուսուցչություն են արել հայկական դպրեվանքերում: Ցանկություն հայտնվեց, որ այս փոխհարաբերություններն ավելի զարգանան և ամրապնդվեն աստվածաբանական հարաբերությունների փոխանակությամբ:

Երկու եկեղեցիների միջև հարաբերությունները կարող են զարգանալ նաև նրանց ներկայացուցիչների պարբերական հանդիպումներով՝ աստվածաբանական դիալոգների համար: Գործակցությունն ավելի լայն ձևով կարող է զարգանալ նույնպես Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի և Եվրոպական եկեղեցիների կոնֆերանսի Էկումենիկ մարմիններից ներս, որոնց գործուն անդամներն են երկու եկեղեցիները:

Քենթրքերիի արքեպիսկոպոսն ու Վեհափառ Հայրապետը իրենց հետևիորդներով միասին աղոթեցին ամեն օր, հատկապես հոկտեմբերի 2-ին, կիրակի օրը, պատարագի ժամանակ, ս. Էջմիածնի Մայր տաճարում:

Էջմիածնի սուրբ Աթոռից և ցեղասպանության ու պատերազմի ավերներից վերածնված Հայաստանից, ուր հավատը ի Քրիստոս Հիսուս դարերով կանգուն է պահել ժողովրդին, երկու եկեղեցիների պետերը կոչ են ուղղում աշխարհի բոլոր քրիստոնյաներին մեր Տիրոջ բառերով.

«Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք. յաշխարհի աստ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերեցարուք, զի ես յաղթեցի աշխարհի» (Հովհ. ԺԶ 33):

Աղոթում ենք, որ մարդկությունն ազատագրվի աղքատության, անգրագիտության, անարդարության, ցեղասպանության և պատերազմի պառուհաաններից:

Աղոթում ենք նաև, որ խաղաղություն և բարի կամեցողություն տիրեն ամբողջ աշխարհի ժողովուրդների միջև և որ «այսուհետև արդարացեալք ի հաւատոց անտի, խաղաղութիւն կալցուք առ Աստուած ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի» (Հռոմ. Ե 1—2):

ՎԱԶԳԵՆ Ա.

Ծայրագույն Պատրիարք և
կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

ԴՈԿՏ. ՖՐԵԴԵՐԻԿ ԴՈՆԱԼԴ ԿՈԳԱՆ

Արքեպիսկոպոս Քենթրքերիի և
առաջնորդ ու միտրոպոլիտ
համայն Անգլիայի

3 հոկտեմբերի 1977 թ.,

Ա. Էջմիածին

